

De algemene onbekendheid van deze diergroep wordt pijnlijk nauwkeurig vastgelegd in de eerste regel al, met: ‘when they finally get to know me ...’. En de artiest heeft zich ook enigszins in de geologie verdiept, want inderdaad, pteropoden zijn bekend sinds het allerlaatste Paleoceen, een ouderdom van ca 56 miljoen jaar.

Wat meer kan ik er aan toevoegen? Ja, de literatuur: schrik ervan, net als ik!

(Met dank aan Katja Peijnenburg, voor wat kritische opmerkingen).

Literatuur

- COMEAU, S., ALLIOUANE, S., GORSKY, G., JEFFREE, R., TEYSSIE, J.-L., & GATTUSO, J.-P., 2009. *Response of Arctic and Mediterranean pteropods to ocean acidification* (abstract). Journées IMBER/SOLAS, France, 22-23 Juin 2009, Université Paris 7. Programme: 15-16.
- COMEAU, S., GORSKY, G., JEFFREE, R., TEYSSIE J.-L. & GATTUSO, J.-P., 2009. Key Arctic pelagic mollusc (*Limacina helicina*) threatened by ocean acidification. *Atomic Energy*, 6(1): 2523-2537.
- COMEAU, S., GORSKY, G., JEFFREE, R., TEYSSIE J.-L. & GATTUSO, J.-P., 2009. Impact of ocean acidification on a key Arctic mollusc (*Limacina helicina*). *Biogeosciences*, 6: 1877-1882.
- FABRY, V.J., MCCLINTOCK, J.B., MATHIS, J.T., & GREBMEIER, J.M., 2009. Ocean acidification at high latitudes: The Bellwether. *Oceanography*, 22(4): 160-171.
- FABRY, V.J., SEIBEL, B.A., FEELY, R.A., & ORR, J.C., 2008. Impacts of ocean acidification on marine fauna and ecosystem processes. *ICES Journal of Marine Science*, 65(3): 414. doi:10.1093/icesjms/fsn048.
- GUINOTTE, J.M., & FABRY, V.J., 2008. Ocean acidification and its potential effects on marine ecosystems. *Annals Of The New York Academy Of Sciences*, 1134 (The Year in Ecology and Conservation Biology 2008): 320-342.
- JANSSEN, A.W., 2012. Late Quaternary to Recent holoplanktonic Mollusca (Gastropoda) from bottom samples of the easternMediterranean Sea: systematics, morphology. – *Bollettino Malacologico*, 48 (suppl. 9): fig. 12).
- JANSSEN, A.W. & PEIJENBURG, K.T.C.A., in press. Holoplanktonic Mollusca: development in the Mediterranean Basin during the last 30 Ma and their future. In: S. Goffredo, H. Baader & Z. Dubinsky (eds). *The Mediterranean Sea: Its History and Present Challenges*. Springer.
- JONES, M.T., FISHER, J.K. & PALMER, M.R., 2009. Ocean acidification from explosive volcanism as a cause of mass mortality of pteropods, *Geochim. Cosmochim. Ac.*, 73(13), Supplement 1: A604.
- LISCHKA, S., BÜDENBENDER, J., BOXHAMMER T. & RIEBESELL, U. 2010. Impact of ocean acidification and elevated temperatures on early juveniles of the polar shelled pteropod *Limacina helicina*: mortality, shell degradation, and shell growth. *Biogeosciences Discussions*, 7: 8177-8214.
- LISCHKA, S., BÜDENBENDER, J., BOXHAMMER, T., & RIEBESELL, U., 2011. Impact of ocean acidification and elevated temperatures on early juveniles of the polar shelled pteropod *Limacina helicina*: mortality, shell degradation, and shell growth. *Biogeosciences*, 8(4): 919-932. doi:10.5194/bg-8-919-2011
- TURLEY, C., C. BROWNLEE, H.S., FINDLAY, S., MANGI, RIDGWELL, A., SCHMIDT, D.N. & SCHROEDER, D.C., 2010. Ocean Acidification in MCCIP Annual Report Card 2010-11. *MCCIP Science Review*: 27 pp.
- WALL-PALMER, D., HART, M.B., SMART, C.W., SPARKS, R.S. J., LE FRIANT, A., BOUDON, G., DEPLUS, C., & KOMOROWSKI, J.C., 2011. Pteropods from the Caribbean Sea: dissolution as an indicator of past ocean acidification. *Biogeosciences Discussions*, 8: 6901-6917. doi: 10.5194/bgd-8-6901-2011.

<http://www.whoi.edu/page.do?pid=48895>

<http://climatide.wgbh.org/2011/09/ocean-acidification-through-the-eyes-of-artists/>

<http://www.global-greenhouse-warming.com/ocean-acidification.html>

Zeebiologie, zeeaquariologie en malacologie

Een geschiedenis van Biologia Maritima die leidde tot de Spirula zoals we die nu kennen

© 2011, 2012 Dennis Leeuw

In 2009 liep ik tegen exemplaren van Vita Marina aan. Hiermee bedoel ik het losbladige systeem dat je verzamelde in multomappen, uitgegeven door de Stichting Biologia Maritima. Ik was meteen enthousiast over het concept en de inhoud. Beetje bij beetje verzamelde ik wat stukjes en een paar jaargangen, zodat ik momenteel een bijna complete serie heb. Waar ik achter kwam, was dat het begin van het losbladige systeem (in 1964) eigenlijk jaargang 14 was en dat na het einde van het losbladige systeem (in 1990), nog een aantal volumes komen. Het gehele bestaan van de Vita Marina

bestaat uit een periode tussen 1954 en 2001. Nauw met het ontstaan en het verdwijnen van de Vita Marina verbonden is het bestaan van een Zeeclub, een Vereniging en een Stichting, beide met de naam Biologia Maritima. Dit artikel gaat in op het hoe en waarom van de Vita Marina en de verschillende Biologia Maritima's.

Zeeclub Biologia Marina / Maritima

De uit Dordrecht afkomstige aquariumvereniging “De natuur” startte in 1922 het “Tijdschrift voor Aquarium- en Terrarium-

kunde Flora en Fauna". Een van de mensen die heel regelmatig in dit blad publiceerde, was de heer L. Athos. Veel auteurs gebruiken in dit blad alleen hun initialen of een schuilnaam. De naam L. Athos is ook een schuilnaam die verwijst naar een van de drie musketiers. De man achter de schuilnaam is Louis Ates (1881? – 13-12-1945). Van L. Athos zien we, naast zijn artikelen, in 1924 ook een mededeling verschijnen:

VEREENIGINGSBERICHTEN

HAAGSCHE ZEECLUB „BIOLOGIA MARINA”.

Secretaris Athos, Vaillantlaan 288, Tel. 31583.

In een der aquarium-zalen van den Haagischen Dierentuin werd Zondag 22 Juni bovengenoemde club gevormd.

Zij stelt zich ten doel: de bevordering der zee-aquarietiek (lees: zee-aquarium-techniek)

door elkaar te steunen in het verkrijgen en bij het transport der verlangde natuur-voortbrengselen en utensiliën; door onderlinge bespreking, vergelijking en verklaring van scherp gecontroleerde waarnemingen;

door het hieruit vaststellen van een onvoorwaardelijk betrouwbare methode, leidende naar het biol. evenwicht; door gepaste propaganda, door het publiceren van door de leden gedane observaties enz. enz.

De club bestaat thans hoofdzakelijk uit leden, die reeds bij een der beide Haagische Aquarium-vereenigingen zijn aangesloten; zij zal de resp. besturen in zooverre van hun taak verlichten, dat het zee-aquarium nu speciaal door haar behartigd wordt.

De heer Beth demonstreerde een door hem uitgevonden circulator, die door middel van luchtdruk (K.D.A.) het water uit het aquarium omhoog perst, en het boven de oppervlakte weer terug stort, zonder dat er lucht in het aquarium komt. Door dit eenvoudige en goedkope, doch alleszins betrouwbare apparaat behoeft er voor niemand langer eenig bezwaar te bestaan, het „Systeem Athos”,

VEEL ZONLICHT,
VEEL BEWEGING,
GEEN ZUURSTOF,

toe te passen, daar ieder, die in het bezit van een K.D.A. is — en dit geldt ook voor de groote afdeling zoetwater-aquaria, zich al dadelijk van de voordeelen van de „Nep-tunus” overtuigen kan.

Op 14 augustus 1924 werd er een voorlopig bestuur samengesteld bestaande uit:

E.W. Beth (voorzitter)

A.L. Fuijk (2^e voorzitter)

L. Athos (secretaris)

H.G. Prill (penningmeester)

L.W. van Dalen (commissaris)

E. Burgmans (commissaris)

Het bestuur had tot doel het oprichten van een vereniging met statuten en een huishoudelijk reglement.

Op 12 januari 1925 werd een vereniging met statuten en een huishoudelijk reglement vastgesteld. Het definitieve bestuur werd:

J.W.B. van den Stigchel (voorzitter)

L. Athos (vicevoorzitter)

A.G. de Lorm (1^e secretaris, openbare zaken)

A.L. Vuyk (2^e secretaris, huishoudelijke zaken)

E. Burgmans (penningmeester)

De eerste besluiten werden meteen genomen:

Onderzoek moet streng wetenschappelijk zijn Vergaderingen elke eerste dinsdag van de maand

De Zeeclub wilde ook zichtbaar zijn. Om dit te bereiken werd op 1 mei 1925 een tentoonstelling georganiseerd door de Eerste 's Gravenhaagsche Vereniging van Zee-Aquarium-Houders "Biologia Maritima". Vanaf dan heet de Zeeclub "Biologia Maritima". Deze eerste tentoonstelling werd, door een gebrek aan geld, gehouden gezamenlijk met de Huisvlijt- en Visscherij-tentoonstelling.

Toen Van den Stigchel te kennen gaf te willen stoppen als voorzitter, werd tijdens de eerstvolgende bestuursverkiezing op 19 augustus 1926 Athos tot voorzitter en K.H. Meijer tot vicevoorzitter gekozen. Ook Vuyk verliet het bestuur. Omdat de vereniging redelijk klein was, werd besloten om voor hem geen opvolger te zoeken.

Het nieuwe bestuur besloot te starten met een cartotheek, een kaartenbak, met daarin plaatjes van soorten die gebruikt konden worden om artikelen te verluchtigen. Alle leden werden opgeroepen om zoveel mogelijk plaatjes te verzamelen.

In 1910 werd Herman van Cappelle, leraar plant- en dierkunde aan de HBS in Den Haag en vooraanstaand geoloog, directeur van het Museum ten bate van het Onderwijs. In het begin was dit een onbetaalde functie, maar dat veranderde in 1916. Tot 1923, een jaar na zijn 65-jarige verjaardag, bleef hij directeur van wat wij sinds 1986 kennen als het Museon. Een mooie opsteker voor de Zeeclub was het lidmaatschap van deze Herman van Cappelle sinds 14 juli 1927. Dat dit door iedereen als een eer gevoeld werd, dat een vermaard wetenschapper lid werd van zo'n kleine club, moest tot uiting worden gebracht. De weled. Zeergel. Heer Dr. H. van Cappelle werd tevens benoemd tot erevoorzitter, zodat hij kon helpen de club te sturen in een meer wetenschappelijke richting.

Vanaf 23 augustus 1928 was er een afdeling microbiologie die onder leiding stond van K.H. Meijer. Vol enthousiasme stortten de leden van BM zich op het gebruik van de microscoop om te onderzoeken wat er aan minuscule materiaal in het zeewater te vinden is. De verslagen in "Flora en Fauna" gingen vanaf dat moment hoofdzakelijk over de microbiologie; overige zeeaquarietiek kwam in de verslaglegging bijna niet meer aan bod.

Eind 1929 begon de Zeeclub te haperen in haar verslaglegging. Op 12 september verscheen het laatste verslag van de reguliere Biologia Maritima-bijeenkomst en op 1 november is het laatste verslag van de afdeling microbiologie. In het "Tijd-

schrijf" vinden we op 1 augustus 1930 terug dat er enige tijd geen vergaderingen waren geweest in verband met het vertrek van de secretaris M.G. Mosies, het kleine ledental en de geringe baten. Maar men hield wel contact met elkaar. De enige die daarna nog teken van leven gaf was Athos. Tot 1 oktober 1931 bleef hij trouw het logo van de Biologia Maritima bij zijn stukjes in "Flora en Fauna" zetten. Daarna stopte ook hij ermee en kwam er een einde aan de Biologia Maritima, of toch niet...

Vereniging Biologia Maritima

In 1935 startte W.J.M. Deutz het tijdschrift "Aqua-Terra" met de mederedacteuren L. Athos en E. Saathoff. Het was crisistijd, maar door de kosten laag te houden groeide het tijdschrift tegen het economisch tij in. In dit tijdschrift plaatste de heer Deutz een oproep. Hij was op zoek naar andere belangstellenden voor de zeeaquatiek. M. Bot verzamelde de gegevens van belangstellenden en van daaruit werd een tweede tijdschrift gestart speciaal gericht op de zeeaquariumtechniek. De kosten voor het starten van een vereniging waren te hoog.

Biologia Maritima

Het januarinumnummer van het tijdschrift "Biologia Maritima, maandblad voor zee-aquatiek" verscheen in februari of maart van 1939. Met de kop "Januari 1939".

1e jaargang. Januari 1939. nummer 1.
B I O L O G I A M A R I T I M A.
Maandblad voor de zee-aquatiek.
Redacteur L. Athos, Vaillantlaan 288,
den Haag, tel. 330308.
Medewerkers G.G. Kwint, H.J. Steyn,
H.J.C. Bekker, C.T. Schuring.

Dit eerste nummer telde 8 gestencilde pagina's op octavoformaat met een groene omslag en kreeg daardoor de bijnaam "Het Kleine Groene Octaafje". Het kon tot stand komen dankzij de steun van 22 donateurs en 7 aquariumverenigingen. De heren L. Athos, M. Bot en C.T. Schuring moesten volgens eigen zeggen worden beschouwd als het dagelijks bestuur.

Het doel was een tijdschrift te maken dat zou gaan over de zeeaquariumhobby. Een van de gestelde doelen, naast het uitgeven van een periodiek, was:

"B. DISTRIBUTIE VAN ZEEWATER
aan de abonné's. Dit zeewater zal geleverd worden vanaf de dichtstbijzijnde zeeplaats den haag, den helder, Hoek van Holland, enz., voorzoover daar medewerkers van ons gevestigd zijn, ..."

De groei zat er flink in bij dit jonge blad. Al in november 1939 werd het gesteund door 23 zoetwaterverenigingen, waaronder twee uit België. Op 12 november is dan ook De Nederlandse Vereniging voor Zeeaquariumhouders, "Biologia Maritima" opgericht. Het nieuw gevormde bestuur bestond uit:

G.G. Kwint (voorzitter)

L. Athos (redactie)

M. Bot (penningmeester/secretaris)

C.T. Schuring (commissaris)

H.J.C. Bekker (commissaris)

In het 11e nummer, waarin van de oprichting van de vereniging melding werd gemaakt, werd ook de angst voor de aankomende oorlog uitgesproken. Veel leden waren al onder de wapenen evenals de administrateur, de prijzen voor het dagelijkse leven liepen op en er dreigde papierschaarste. Men stond voor de keus: doorgaan met een eigen blad, of opgaan in "Aqua Terra". De voorlopige keuze was om door te gaan tot ten minste juni 1940 en dan verder te kijken. De geschiedenis besliste anders. In het 16e nummer van april 1940 werd vermeld dat er geen nieuwe nummers meer zouden verschijnen van "Biologia Maritima". Om "verschillende redenen" hield het tijdschrift op te bestaan, maar de vereniging werd voortgezet.

In 1945 werd de draad weer opgepakt door M. Bot, Schuring had de oorlog niet overleefd en L. Athos was in december 1945 overleden. De vereniging groeide uit tot een landelijke organisatie met verschillende lokale "Biologia Maritima" werkgroepen.

De Kor

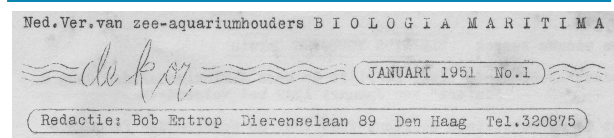
Rond de jaarwisseling van 1950/1951 werd Bob Entrop benoemd tot secretaris van de vereniging en redacteur van het tijdschrift. Het bestuur kwam hiermee op:

C. van der Meer (voorzitter)

B. Entrop (secretaris) (= C.J. Entrop)

M. Bot (penningmeester)

Onder Bob's bezielende leiding wilde men van BM een regelmatig verschijnend maandblad maken. De naam van het tijdschrift veranderde in januari 1951 in De Kor. De naam moest de symboliek vertegenwoordigen van een gezamenlijk door de branding getrokken net, dat van alles en nog wat kon bevatten.

De Kor meldde in maart 1951 dat Van der Meer de voorzittershamer over wilde geven aan Entrop. D.J.H. Ahrens zou dan Entrop op kunnen volgen als secretaris. Tot 20 maart kregen de leden de tijd om bezwaar aan te tekenen. In het aprilnummer bleek dat er, zoals altijd bij dit soort wisselingen, geen bezwaren waren geweest.

Bob Entrop bouwde hard aan De Kor. Hij schreef veel van de inhoud, regelde adverteerders en maakte De Kor en daarmee Biologia Maritima groot.

In maart 1953 moest Ahrens zijn werkzaamheden als secretaris neerleggen op doktersadvies. Zijn opvolger was J. Turlings.

Naast zijn baan als biogieleraar, het werk aan De Kor en Biologia Maritima richtte Bob Entrop ook de Nederlandse Zeeaquarium Service op, wat hem tot handelaar in zeeaquariumartikelen maakte. Turlings kon zich met deze gang van zaken niet verenigen en trad af als secretaris. Hij was van mening dat het "handelaar" zijn niet verenigbaar was met het zijn van voorzitter van een liefhebbersvereniging. Ook Wouda, al jarenlang de administrateur van De Kor vond deze combinatie niet gepast. Verbaan volgt Turlings op als secretaris.

De vereniging moest commerciëler gaan werken. Entrop wilde van de vereniging een stichting maken. Het voordeel van een stichting ten opzichte van een vereniging is dat een stichting geen leden kent. Een stichting kan dus autocratischer bestuurd worden.

Tegen dit idee ontstond weerstand voornamelijk van Wouda en de oorspronkelijke oprichter van de vereniging, Bot. Deze twee heren vormden samen met de voormalig voorzitter Van der Meer en de vertrokken secretaris Turlings een groep die Entrop weg wilde hebben als voorzitter, die de vereniging een vereniging wilde laten zijn en vooral het liefhebberijkarakter van Biologia Maritima wilde behouden.

Op 18 augustus 1953 ging een afvaardiging van voornoemde groep in gesprek met Entrop en een paar van zijn medestanders. Het doel van de ene groep: het aftreden van Entrop, het doel van de andere groep: de omvorming naar een stichting. Entrop weigerde op te stappen en na een zeer langdurige avondzitting werd er door diegenen die nog niet naar huis waren gegaan, besloten dat een ledenvergadering zou moeten beslissen over de toekomst: stichting of vereniging.

In een overleg op 26 augustus met alle 5 de leden van de groep die Entrop weg wilde hebben kwam deze groep tot de conclusie dat met een ledenvergadering niet alle leden gehoord zouden kunnen worden, omdat nooit alle leden op een vergadering komen. Ze schreven een brief aan Entrop waarin ze hem opnieuw vroegen af te treden.

Bij notariële akte van 1 september 1953 werd de "Stichting Biologia Maritima, Nederlands Instituut voor Zee-aquariëk en Zee-biologie" opgericht met haar zetel in Den Haag. Als bestuursleden traden op:

C.J. Entrop (voorzitter)

A.C. Verbaan (secretaris)

E.L. Hoog (penningmeester)

H. Vis, mede-oprichter van de Stichting komt als bestuurslid niet voor. De eerste opgaaf bij de Kamer van Koophandel dateert van 12 september 1978 en is gedaan door de toenmalig secretaris J.H. Logemann. Uit die opgave blijkt zelfs dat op dat ogenblik de adressen van de bestuursleden Verbaan en Hoog niet bekend waren.

Op 2 september kregen de leden van de vereniging een schrijven van secretaris Verbaan van de Stichting waarin ze werden uitgenodigd voor de Algemene Ledenvergadering.

De Kor jaargang 3, nr. 6 van de vereniging werd op 3 september verstuurd. Het was geen gewone Kor, maar een met maar één onderwerp: "Een kijkje achter de schermen". In dit artikel werd uiteengezet wat er tot dan toe achter de schermen gebeurd was en dat de uitgeschreven vergadering niet door de vereniging uitgeschreven was. De groep van 5 vroeg aan de leden om als voorlopig bestuur van de vereniging aan te nemen:

Dr. C. van der Meer (voorzitter)

J.P.J. Turlings (secretaris)

M. Bot (penningmeester)

G.G.P. Wouda (1e commissaris)

J.H. Kroon (2e commissaris)

Deze groep wilde zich gaan inzetten voor het behoud van het liefhebberijkarakter van de vereniging. Tevens moest zij zich bezig gaan houden met ontwerpstatuten en een huishoudelijk reglement. Zij beloofden dat daarna een bestuursverkiezing zou plaatsvinden.

In november bracht Entrop als uitgave van de net opgerichte Stichting een tijdschrift uit, genaamd De Kor. Tevens spande de Stichting een kort geding aan tegen de Vereniging. De Stichting vorderde daarbij alle omslagen van De Kor, als ook alle andere aan Biologia Maritima toebehorende eigendommen. De rechtbank deed op 13 november van datzelfde jaar uitspraak en besliste dat de Stichting in het ongelijk werd gesteld. Ondanks dat de beslissing om te komen tot een stichting in de algemene ledenvergadering was genomen bij een meerderheid van stemmen was door het ontbreken van statuten dit niet rechtsgeldig. Bij een vereniging zonder statuten dienen alle leden geraadpleegd te worden.

Daarmee kwam een einde aan deze zaak. De rust keerde weer en De Kor bleef het officiële orgaan van de Vereniging Biologia Maritima. De Stichting moest op zoek naar een andere oplossing.

Aan het eind van de jaren 70 was het aantal tropische aquariumhouders zo ver toegenomen, dat er vele malen meer tropische aquaria waren dan Noordzeeaquaria. De artikelen in het blad waren daarom ook veranderd. Het blad De Kor veranderde van naam en heette vanaf dat moment Het Zee-Aquarium en de vereniging veranderde in de Nederlandse Bond van Zee-aquariumverenigingen (NBZ).

In Amsterdam en Den Haag hebben nog enkele groepen de naam Biologia Maritima gebruikt, maar daarvan zijn er, naar mijn weten, geen van overgebleven.

Stichting Biologia Maritima

De Stichting Biologia Maritima kende bij haar oprichting op 1 september 1953 rond de 400 begunstigers. Het briefpapier uit die tijd gaf, in afwijking van de statuten, aan: Stichting Biologia Maritima, Nederlands instituut voor zeebiologie, zeeaquariologie en malacologie.

De Kor, jaargang 3

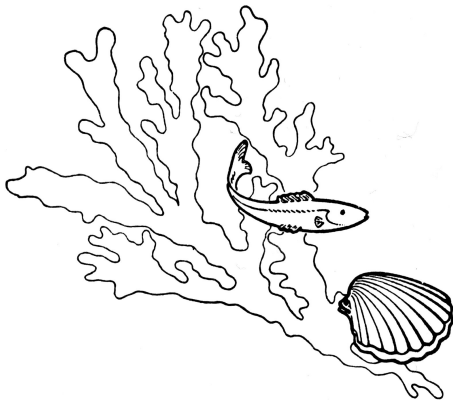
In 1953 werden er door deze Stichting drie afleveringen van De Kor uitgegeven. Het eerste nummer was nummer 9 van de derde jaargang, het laatste nummer 11. De nummering was een voortzetting van de nummering zoals deze werd gehanteerd door de Vereniging Biologia Maritima. Na de verloren rechtszaak moest de naam van het blad veranderen. De jaargangnummering hoefde niet gewijzigd te worden.

Vita Marina, jaargang 4 tot 14

Jaargang 4 nummer 1 van het tijdschrift uitgegeven door de Stichting Biologia Maritima heette: "Vita Marina". Dit was in januari 1954. Opvallend was dat de opgegeven reden voor deze naamsverandering in dat eerste nummer toegelicht werd met de woorden:

Omdat gebleken was dat de naam "De Kor" tot buitenstaanders en zelfs ook tot insiders weinig sprak – ja velen wisten niet wat een kor eigenlijk voor een ding was – hadden wij reeds lang het plan een andere naam te kiezen, maar hebben daarmee willen wachten tot een nieuwe jaargang.

De Vita Marina was een gestencild, quartoformaat maandblad en dit bleef het tot 1964.

Vita Marina, jaargang 14 tot 41

Entrop kwam met het idee om de Vita Marina te veranderen in een losbladig systeem. De abonnees kregen losse bladen die ze in een multomap konden opbergen. De artikelen werden gerangschikt per onderwerp en voor elk van die onderwerpen kwam een tabblad. Dit had het voordeel dat artikelen konden worden toegevoegd, maar ook dat mensen hun eigen notities, krantenartikelen en verhalen op een gerubriceerde manier konden opslaan.

Tevens werden met ingang van 1964 de artikelen gedrukt, alleen de Varia Maritima en het Register bleven tot 1968 in gestencilde vorm verschijnen. De gedachte was simpel. De Varia bevatte informatie die van tijdelijke aard was en het Register werd om de zoveel jaar volledig vervangen. Beide waren dus van tijdelijke aard en het niet waard om daarvoor de dure druktechniek te gebruiken.

Zodra het eerste nummer van een onderwerp werd uitgegeven was het de bedoeling dat ook het bijbehorende tabblad werd meegezonden. Dit was echter niet altijd het geval. Een overzicht van de onderwerpen van de tabbladen kan als volgt worden weergegeven:

- Tabblad 0: (zonder tab) Het titelblad van de Vita Marina
- Tabblad 1: Mariene Biologie Algemeen, voor het eerst verschenen in 1966(7)
- Tabblad 2: Zoogdieren, voor het eerst verschenen in 1970(4)
- Tabblad 3: Vissen, voor het eerst verschenen in 1966(4)
- Tabblad 4: Manteldieren, voor het eerst verschenen in 1966(2)
- Tabblad 5: Geleedpotigen, voor het eerst verschenen in 1965(1)
- Tabblad 6: Wormen, voor het eerst verschenen in 1964
- Tabblad 7: Weekdieren, algemeen voor het eerst verschenen in 1968
- Tabblad 8: Keverslakken, voor het eerst verschenen in 1983(1)
- Tabblad 9: Buikpotigen, voor het eerst verschenen in 1965
- Tabblad 10: Stoottanden, voor het eerst verschenen in 1978(3)
- Tabblad 11: Tweekleppigen, voor het eerst verschenen in 1965(9)
- Tabblad 12: Koppotigen, voor het eerst verschenen in 1967(6)
- Tabblad 13: Fossielen, voor het eerst verschenen in 1966(12)
- Tabblad 14: Mosdiertjes, voor het eerst verschenen in 1967(6)
- Tabblad 15: Stekelhuidigen, voor het eerst verschenen in 1967(1)
- Tabblad 16: Holtedieren, voor het eerst verschenen in 1966(8)
- Tabblad 17: Sponzen, voor het eerst verschenen in 1978(1)
- Tabblad 18: Eencelligen, voor het eerst verschenen in 1968
- Tabblad 19: Mariene Flora, voor het eerst verschenen in 1974(6)
- Tabblad 21: Aquariumtechniek omgedoopt in Aquariologie in 1968(1) vernieuwd tabblad in 1969(9)
- Tabblad 20: Veldwerk, voor het eerst verschenen in 1965
- Tabblad 22: Collectietechniek, voor het eerst verschenen in 1965
- Tabblad 23: Mariene filatelie verscheen in 1965(5) als Mariene philatelie maar kreeg in 1966 de nieuwe spelling
- Tabblad 24: Musea / Aquaria, voor het eerst verschenen in 1979(2)
- Tabblad 25: Armpotigen, voor het eerst verschenen in 1983(1)
- Tabblad 26: Noordzeeweekdieren, voor het eerst verschenen in 1985
- Tabblad 27: nooit verschenen
- Tabblad 28: Literatuur verscheen in 1965 als tab 24 maar werd in 1968 omgenummerd naar 28
- Tabblad 29: Varia Maritima verscheen in 1965 als tab 26 maar werd in 1968 omgenummerd naar 29
- Tabblad 30: Register verscheen in 1966(11) als tab 25 maar werd in 1968 omgenummerd naar 30

In de hoogtijdagen telde het abonneebestand van de Vita Marina 1400 lezers. Hierbij moet men bedenken dat door de gaatjes van het multomapsysteem er geen machinale sortering van de bladen mogelijk was. De gaatjes laten aan de onderkant van het blad randjes achter en deze “haken” de bladzijden aan elkaar. Alle bladzijden werden dus met de hand verzameld voor verzending.

Bob Entrop had in de loop der jaren een uitgebreide schelpen-collectie opgebouwd. Deze verzameling, uitgesteld in zijn woning, was ook door publiek te bezichtigen. Het kreeg zelfs een naam: “Museum in de Schulp”. Het laat zich raden dat deze verzameling een bron vormde voor artikelen in de Vita Marina en dat anderzijds gegevens over het museum in de Vita Marina werden gepubliceerd. Een vruchtbare wisselwerking dus. Het museum, toen gevestigd aan de Benoordenhoutseweg in Den Haag, moest echter om verkeerstechnische redenen worden afgebroken. De gemeente wilde daarbij wel behulpzaam zijn, maar wilde met een rechtspersoon en niet met een privépersoon te doen hebben. Aan de gemeentelijke wens werd tegemoetgekomen door de oprichting van de “Stichting Het Zeebiologisch Museum”. De gemeenschappelijke belangen van de museumstichting en Biologia Maritima werd tot uitdrukking gebracht in de besturen: de bestuursleden van Biologia Maritima waren bereid ook zitting te nemen in het bestuur van de museumstichting. Bob Entrop was directeur van het Museum en Willem Faber voorzitter van de museumstichting. Entrop bleef voorzitter van Biologia Maritima.

Het nieuwe Museum kwam aan de Dr. Lelykade te Scheveningen en was tevens de thuishaven van Biologia Maritima. Het museum was zo verzekerd van een geregeld contact met de lezers van de Vita Marina. Bovendien behoefde Biologia Maritima niet meer, zoals voorheen, voor congressen en beurzen elders een locatie te zoeken. Ook de verzending van de Vita Marina gebeurde vanuit het museum.

In 1982 is de Vita Marina overgegaan op kleurendruk. Als gevolg van een onenigheid binnen het bestuur over de financiering daarvan heeft Bob Entrop zich als voorzitter teruggetrokken. Helaas heeft dit ook nadelige gevolgen gehad voor de samenwerking tussen de beide stichtingen. Besloten werd een eind te maken aan de personele unie in de besturen. Iedereen die bestuurslid van beide stichtingen was, moest kiezen. Alleen Willem Faber heeft toen voor Biologia Maritima gekozen. Bovendien werd Biologia Maritima door Bob Entrop gemaand te gaan zoeken naar andere huisvesting. Uitstel om te zoeken leidde uiteindelijk tot afstel.

In de loop van de tijd was een grote achterstand ontstaan in de publicatie van de Vita Marina. In feite was de gehele jaargang 1981 niet verschenen. Ook hierover was al onenigheid geweest binnen de redactie. Uiteindelijk is dit opgelost met het bekende artikel over de Strombidae dat later ook in boekvorm is verschenen.

Rond 1984 bestond het bestuur van Biologia Maritima uit Jeroen Goud (voorzitter), Paula Sloof (penningmeester), Willem Faber (secretaris), Wil van Dongen, Henri Logemann, Theo Strengers.

De redactie werd gevormd door:
Willem Faber,
Jeroen Goud,
Theo Strengers (fotografie),
Joke Weisscher.

Tot en met 1984 werd een bladzijde van de rubriek Varia Maritima tevens gebruikt als openingspagina van het nummer met de aanduiding van nummer en inhoud. Vanaf 1985 verscheen er een afzonderlijk mededelingenblad ter begeleiding van de aanvullingen op de losbladige documentatie. De relatie met het Zeemuseum was inmiddels hersteld en regelmatig verscheen er dan ook in het mededelingenblad een verkooplijst van het museum.

Het mededelingenblad had aanvankelijk het logo van de Vita Marina, maar met het vierde nummer werd dat vervangen door een door Jeroen Goud ontworpen logo, bestaande uit drie deels over elkaar getekende Spirula's, die op die manier ook gezien kunnen worden als de letters BM (Biologia Maritima).

In de loop van de tijd kwamen er klachten over het losbladige concept, vooral van nieuwe abonnees. De lezers wilden een complete versie hebben van de Vita Marina, maar de nummers van 1964 waren als gevolg van de onverwachte groei van het aantal lezers in 1966 al niet meer leverbaar. Tevens waren er klachten over het feit dat er in sommige rubrieken helemaal geen leven leek te zitten, zodat men soms alleen het tabblad had, maar geen artikelen. Naast deze klachten was er een gestaag afnemend aantal abonnees. Bestuur en redactie beraadden zich over mogelijke oplossingen om de bezwaren het hoofd te bieden. Het bestuur bestond toen uit Jeroen Goud (voorzitter), Henk Dekker (secretaris-penningmeester), Theo Strengers, Ron Voskuil en Jan-Paul Buijs; de redactie werd gevormd door Jeroen Goud en Ron Voskuil.

De gekozen oplossing betekende het einde van de losbladige vorm. De laatste uitgave verscheen als jaargang 40 nummer 6 in december 1990 en bevatte het laatste deeltje van Noordzeeweekdieren en het register 1984-1990.

Vita Marina, jaargang 41 tot 47, en Spirula

Op 7 april 1991 werd tijdens een algemene bijeenkomst in het Museon te Den Haag het geheel vernieuwde tijdschrift "Vita Marina" gepresenteerd. Het was een zowel Nederlands- als Engelstalig tijdschrift. Met dit concept, bedacht door Jeroen Goud, kreeg het blad een meer internationaal karakter, in de hoop dat dit tot een groter aantal lezers zou leiden. Het voorblad werd steeds voorzien van een op de inhoud afgestemde tekening van Leo Man in 't Veld. Het eerste nummer van de Vita Marina nieuwe stijl verscheen als jaargang 41 nummer 1 met een overzicht van de Europese Pectinidae.

Naast de Vita Marina werd de Spirula uitgegeven. Spirula was de naam die het mededelingenblad kreeg. Het was nog steeds een uitgave in A5-formaat. Het eerste nummer van de Spirula was genummerd jaargang 1 nummer 1.

In het eerste nummer van jaargang 42 verscheen de Spirula in A4-formaat en kan daarmee, ook wat de inhoud betreft, worden beschouwd als het eerste, zij het nog wat primitieve, nummer van de Spirula zoals wij die ook nu nog kennen. Tegelijkertijd is de jaargangnummering weer aangesloten bij die van de Vita Marina. Aanvankelijk verscheen ook de Spirula als tweetalig tijdschrift; in 1999, te beginnen met volume 46, nr. 3, werden telkens twee nummers uitgegeven, een Nederlandsstalig en een Engelstalig exemplaar. Hiermee konden portokosten worden verminderd, zonder dat de drukkosten toenamen.

Met de opkomst van de surfplank en de computer gingen jongeren zich minder met de natuur bezighouden. Het lezersbestand vergrijsde en er kwamen minder abonnees. Ook was het oorspronkelijk karakter van een blad over de zeebiologie in het algemeen (Vita Marina) verlaten en was het steeds meer een malacologisch tijdschrift geworden.

In een poging het lezersbestand op peil te brengen werd er een mailing aan 7000 internationale adressen gestuurd. Deze mailing - Snailpack geheten - had ten doel de Vita Marina onder de aandacht te brengen en werd bekostigd uit de opbrengst van de vele advertenties van handelaren in schelpen en boeken. De verzending was niet eenvoudig. In het Zeemuseum werden handmatig, onder het genot van koffie en bier, de folders in de enveloppen gestopt, de enveloppen voorzien van adresetiketten en de 4 benodigde stempels voor wereldwijde verzending. Helaas, het mocht niet baten. De benodigde extra abonnees om de Vita Marina voort te kunnen zetten, werden niet gevonden. Ook een website bracht niet de gewenste groei van het lezersbestand.

Op de voorkant van Spirula nummer 3 van jaargang 47 (2000) stond, in plaats van een tekening van Leo Man in 't Veld, de mededeling dat de Vita Marina stopgezet zou worden na nummer 4. Er zijn dan nog 400 abonnees. Het laatste nummer verscheen uiteindelijk in mei 2001 als vol. 47, nr. 4. De inhoud van deze serie Vita Marina's (jaargang 41 tot 47) is op de oorspronkelijke website, <http://home.wxs.nl/~spirula/vitacont.htm>, in te zien.

Spirula en Vita Malacologica

Al in 1997 was door het bestuur van Biologia Maritima dat toen bestond uit Jan-Paul Buijs (voorzitter), Willem Faber (secretaris), Gab Mulder (penningmeester), Jeroen Goud en Henk Dekker, met het bestuur van de Nederlandse Malacologische Vereniging (NMV) afgesproken om op onderdelen, zoals de organisatie van een internationale schelpenbeurs en symposium, samen te werken. Toen dan ook duidelijk werd dat voortzetting van de activiteiten door Biologia Maritima moest worden beëindigd, lag het voor de hand met het bestuur van de NMV de mogelijkheid te onderzoeken om de activiteiten van BM en de NMV te integreren.

De 'Spirula - Mededelingenblad Vita Marina' uit 2001 (jaargang 47, nummer 4) was identiek aan 'Spirula - Correspondentieblad van de NMV' nummer 319. Hierna nummeren de nummers van Spirula door in de NMV correspondentieblad traditie met nummer 320, enz. Tevens komt de naam Spirula terug als de naam van de website van de NMV: <http://www.spirula.nl/>

Ter spreiding van de werkzaamheden werd besloten de zes jaarlijks uit te brengen Spirulanummers te verdelen in drie voor mariene mollusken en drie voor land- en zoetwatermollusken. In de wandelgang sprak men al spoedig over de zoute en zoete nummers. Later, met de toepassing van kleurendruk, werden ze uitgebracht als blauwe en groene nummers.

De uitgifte van de Vita Marina werd opgevolgd door de uitgifte van de Vita Malacologica, een themagerichte, Engelstalige, periodiek die eens per jaar verschijnt als supplement bij Basteria. De NMV liet in december 2002 het eerste nummer verschijnen. Een overzicht van de verschenen nummers is beschikbaar op:

http://www.spirula.nl/publicaties/index_vita.htm

Tot slot

Hiermee komt een einde aan alle Biologia Maritima's, of nee toch niet. De Kamer van Koophandel laat namelijk zien dat de Stichting Biologia Maritima nog steeds bestaat. De niet actieve stichting wordt geleid door:

Jeroen Goud (voorzitter)

Gabriel Mulder (penningmeester)

Gijs Kronenberg

De activiteit zou moeten zijn het uitgeven van de losbladige documentatie Vita Marina. Maar daaraan is wel een einde gekomen.

Voor ons blijven er de artikelen over van mensen als Van der Meer, Athos, Entrop, Faber, Goud en vele, vele anderen. Als dank aan al deze mensen en om te zorgen dat de door hun opgetekende kennis niet verloren gaat ben ik bezig om op <http://www.strandvondsten.nl/bibliotheek/VitaMarina/> al hun artikelen in digitale vorm te publiceren, in de hoop dat u er met net zo veel plezier kennis van kan nemen.

Dankwoord

Een artikel als dit schrijf je niet alleen. Voor het aanleveren van vele “geskende” documenten, het meedenken in elk stadium en de sturing naar waar naar te zoeken ben ik heel veel dank verschuldigd aan Ron Ates en Gerard Heerebout.

De secretariaten bij de bibliotheken van de Universiteit Utrecht dank ik hartelijk voor hun hulp bij de zoektocht naar de “Flora en Fauna” waarvan we nu weten dat ze staan onder “Tijdschrift voor Aquarium en Terrariumkunde”.

Hele stukken tekst zijn geschreven en herschreven door Willem Faber en die heeft er dan ook in belangrijke mate voor gezorgd dat de teksten over de Stichting Biologia op waarheid berusten. Tevens dank ik Willem voor de moeite die hij heeft genomen om met mij om de tafel te zitten en voor de vele mooie anekdotes die hij wist te vertellen.

Om er voor te zorgen dat u niet voortdurend geconfronteerd wordt met taal- en spelfouten dank ik heel hartelijk Anneke van der Lende, Ron Ates en Willem Faber.

Bronnen

1926:

http://resources2.kb.nl/010010000/pdf/DDD_010010103.pdf

1926:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010010640%3Ampg21%3Ap010%3Aa0224>

1927:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010010731%3Ampg21%3Ap011%3Aa0207>

1928:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010011698%3Ampg21%3Ap001%3Aa0036>

1928:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010011507%3Ampg21%3Ap002%3Aa0074>

1929:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010658831%3Ampg21%3Ap005%3Aa0129>

1951:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010416343%3Ampg21%3Ap007%3Aa0140>

<http://www.denhaag.nl/home/bewoners/de-gemeente-Den-Haag/Haags-gemeentearchief.htm>

<http://www.nbat.nl/aquarium3/geschiedenis.html>

<http://www.nbat.nl/aquarium6/gistvlokken.html>

<http://www.spirula.nl/publicaties/vita.htm>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Herman_van_Cappelle_%28geoloog%29

Tijdschrift voor Aquarium- en Terrariumkunde “Flora en Fauna” (2de jaargang, 1923/1924 tot 12de jaargang 1933/1934)

Biologia Maritima, jaargang 1, nummers 1-16 (1939-1940)

De Kor, jaargang 1 tot 3

Vita Marina (1954-2001)

Spirula (1991-2001)

Het Zee-aquarium, september 1995, p. 198-200

De gegevens in het Stichtingenregister bij de Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage onder nummer S150481, later voortgezet onder nummer 41150481 bij de KvK Haaglanden.

Penang en de Arcidae van Jousseume - Penang and the Arcidae of Jousseume

L.J. van Gemert

Summary. In February 2006 on a beach at the northern coast of Penang, an island at the west coast of Malaysia, two species of Arcidae were found, which were the same as those found more than a century ago on the same island. According to Swennen *et al.* (2001) they were described as *Scapharca deyrollei* en *Scapharca penangana* by Jousseume (1893). However, recently Huber (2010) put these names in synonymy with resp. *Anadara (Anadara) indica* Gmelin, 1791 en *Anadara (Scapharca) rhomboidalis* (Schumacher, 1817). I like these names much less, but they are, of course, correct. There is no rule concerning the adding of synonyms with relevant names after correct names.

Inleiding

Een van de meest deprimerende omgevingen is het ontbijtbuffet in toeristenhotels aan het strand. Zwaarlijvigen, en dat is vooral opvallend als ze hun zwemkleding al aanhebben, verdringen zich ongegeneerd bij de uitgestalde etenswaren en schuifelen daarna met hoog opgestapelde borden naar hun tafeltjes. Met de blik van een junk die aan het scoren is, wordt alles zo snel mogelijk naar binnen geschoven. Handzame etenswaren, zoals bananen, sinaasappels, gekookte eieren en muffins, worden daarna zo onopvallend mogelijk gejat voor de later op de dag met zekerheid voorkomende plotseling opkomende buien van geeuwonger. Dit soort depressieve gedachten overvallen me wel vaker.

Vooral als we weer, zoals vandaag, naar huis moeten. Gisteren nog zo'n leuk strand, Tanjung Bungah (=bloemenstrand) op de noordkust van Penang (Maleisië), bezocht.

Tanjung Bungah, Penang

Bij aankomst zagen we een aangeharkt en opgeruimd strand met vissersboten in het pikzwarte water en grote, hoge flatgebouwen op de achtergrond (Fig. 1). De reden was snel gevonden. Iemand was met een grote hark, of zoiets, het strand aan het schoonmaken. Ik pakte, na enig zoeken, een schelpje op en liet dit zonder iets te zeggen, maar wel met een vragende blik, aan de schoonmaker zien. De al oudere man stopte even met het vegen en schoonmaken van het strand, lachte een